

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
Creative Leadership Components of School Administrators under the
Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1

ปิยฉัตร สกุลแก้ว¹และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ *

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*

Corresponding author's e-mail: pimolpun_p@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็น จากนั้นจัดทำกรสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่ามีองค์ประกอบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีความคิดสร้างสรรค์ 4) การทำงานเป็นทีม และ5) การมีจินตนาการ

คำสำคัญ: องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This article aimed to investigate the creative leadership components of school administrators under the Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 1. The researcher determined the research topic by considering through pertinent research documents. Using the focus group discussion form, five significant informants were chosen for in-depth interviews. For the qualitative investigation, the researcher then used content analysis. Five components of creative leadership by school administrators were demonstrated in the results: 1) 1) Vision, 2) Flexibility, 3) Creativity, 4) Teamwork, and 5) Imagination.

Keywords: Component, Creative Leadership, School Administrator

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะระดับสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารบางส่วนยังยึดติดรูปแบบเดิม ขาดความคิดริเริ่มและไม่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรได้ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้อย่างไม่ตอบโจทย์ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง (พัชรพล หนองภิวงค์, 2567)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทรงกรด ทายะนา, 2566) ลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้นไม่เพียงแต่เน้นการคิดริเริ่มสิ่งใหม่ แต่ยังรวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (วิระเทพ พัฒน, 2566) นอกจากนี้ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ขององค์กรได้อย่างชัดเจนและมีพลังสร้างความเข้าใจร่วมกันในทีมงาน และกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความคิดริเริ่มในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง (พัชรพล หนองภิวงค์, 2567)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ซึ่งมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่ พบว่าแม้จะมีการขับเคลื่อนนโยบายด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่าผู้บริหารบางส่วนมีทักษะในการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้แก่ครูและบุคลากรยังไม่ชัดเจน ไม่สามารถสร้างแรงบันดาลใจหรือจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในทีมงานได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานบางด้านยังคงเป็นไปตามกรอบเดิม การริเริ่มสิ่งใหม่ที่ตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษาในปัจจุบันค่อนข้างน้อย การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้บริหารให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีความคิดสร้างสรรค์ 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) การมีจินตนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้จะใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ คือ

1.1 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่ได้รับวิทยฐานะผู้บริหารชำนาญการพิเศษ

1.2 คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยนำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ทุกรายการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่องานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3.2 จัดทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ตามแนวคิดของ Robinson (2011), Zacko - Smith (2010), Ubeben et al. (2011), Mainemelis (2019), Stawiski et al. (2020), Salman et al. (2022), Huang et al. (2022), Sağlam and Uçar (2022) มาสรุปเป็นองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1	องค์ประกอบย่อย
1) การมีวิสัยทัศน์	1) การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ 2) การวางแผนและกำกับติดตามการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ 3) การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การมีส่วนร่วมในการสร้างและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วมกัน 5) การประเมินผลและการปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง
2) ความยืดหยุ่น	1) การปรับเปลี่ยนแผนงานและแนวทางการบริหารตามสถานการณ์ 2) การปรับใช้กฎระเบียบและกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสม 3) การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้หลากหลายแนวทาง 4) การยอมรับความแตกต่างและการจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ 5) การอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนการทำงานร่วมกันของบุคลากร
3) การมีความคิดสร้างสรรค์	1) การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ 2) การนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) การกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ 4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทดลองและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 5) การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและการปรับตัวเพื่อสนับสนุนแนวคิดใหม่

<p>องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1</p>	<p>องค์ประกอบย่อย</p>
<p>4) การทำงานเป็นทีม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทีมอย่างชัดเจน 2) การสร้างเป้าหมายร่วมและทิศทางการทำงานเดียวกัน 3) การประสานงานและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพภายในและภายนอกทีม 4) การส่งเสริมความไว้วางใจและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีม 5) การใช้ทีมงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรร่วมกัน
<p>5) การมีจิตนาการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) การกล้าคิด กล้าฝัน และกล้าทำสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ 2) การใช้ข้อมูลและบริบทในการสร้างมโนภาพที่เป็นไปได้ 3) การเปิดกว้างต่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ 4) การสร้างแรงบันดาลใจและขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร 5) การคาดคะเน วางแผน และถ่ายทอดภาพอนาคตสู่การปฏิบัติจริง

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความยืดหยุ่น 3) การมีความคิดสร้างสรรค์ 4) การทำงานเป็นทีม และ5) การมีจิตนาการ

อภิปรายผลและสรุปผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การวางแผนและกำกับติดตามการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการสร้างและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการประเมินผลและการปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ชัดเจน วางแผนและติดตามอย่างเป็นระบบ พร้อมสื่อสารและเปิดให้มีส่วนร่วม จึงสามารถขับเคลื่อนและปรับวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ เกียรติพรศักดิ์ดา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ชัดเจน จะส่งผลให้บุคลากรมีเจตคติและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนางานตามทิศทางขององค์กรอย่างต่อเนื่อง และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงกรด ทายะนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารและถ่ายทอดวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องช่วยให้ครูและบุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน เกี่ยวกับเป้าหมายหลักของสถานศึกษา และมีความพร้อมที่จะสนับสนุนแนวทางวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา สีรอด (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการสร้างและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเป็นเจ้าของร่วมและการขับเคลื่อนเชิงสร้างสรรค์ภายในสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ความยืดหยุ่น มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนแผนงานและแนวทางการบริหารตามสถานการณ์ การปรับใช้กฎระเบียบและกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสม การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาได้หลากหลายแนวทาง การยอมรับความแตกต่างและการจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ และการอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนการทำงานร่วมกันของบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสามารถปรับการบริหารและตัดสินใจได้เหมาะสมกับสถานการณ์ พร้อมจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ จึงเอื้อต่อความร่วมมือและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา สีรอด (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนแผนงานและแนวทางให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลง เพื่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับสุภาดา เสาศสนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปรับใช้กฎระเบียบและการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา สมลิคุณ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ยอมรับความแตกต่างและใช้การจัดการความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือและการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 การมีความคิดสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ การนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา การกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำสิ่งใหม่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทดลองและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและการปรับตัวเพื่อสนับสนุนแนวคิดใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารบูรณาการความรู้สู่นวัตกรรม ส่งเสริมการคิดและทดลองอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดการพัฒนานำแนวคิดใหม่ไปใช้ได้จริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา แสนภูวา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการความรู้และประสบการณ์เดิม

จะนำไปสู่วิธีการทำงานใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาดา เสาศเนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรกล้าคิด กล้าทำ จะช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทดลองแนวทางใหม่ ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระเทพ พัทพรหม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและความสามารถในการปรับตัวของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้แนวคิดสร้างสรรค์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงและก่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 4 การทำงานเป็นทีม มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทีมน้อยอย่างชัดเจน การสร้างเป้าหมายร่วมและทิศทางการทำงานเดียวกัน การประสานงานและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพภายในและภายนอกทีม การส่งเสริมความไว้วางใจและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีม และการใช้ทีมงานในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารกำหนดบทบาทชัดเจน ส่งเสริมการสื่อสารและความไว้วางใจในทีม ทำให้บุคลากรทำงานร่วมกันและพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุภาดา เสาศเนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทีมน้อยอย่างชัดเจน และการสร้างเป้าหมายร่วม ส่งผลให้การทำงานของครูมีประสิทธิภาพและเกิดความร่วมมือในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วีระเทพ พัทพรหม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประสานงานและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกทีม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในการทำงานร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงกรต ทายะนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความไว้วางใจและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีม ช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและสร้างบรรยากาศการทำงานเชิงบวก

องค์ประกอบที่ 5 การมีจิตนาการ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกล้าคิด กล้าฝัน และกล้าทำสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ การใช้ข้อมูลและบริบทในการสร้างมโนภาพที่เป็นไปได้ การเปิดกว้างต่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ การสร้างแรงบันดาลใจและขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร และการคาดคะเน วางแผนและถ่ายทอดภาพอนาคตสู่การปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารกล้าคิด เปิดรับนวัตกรรม และใช้ข้อมูลกำหนดทิศทาง พร้อมสร้างแรงบันดาลใจสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้การพัฒนามีประสิทธิภาพและสอดคล้องการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระเทพ พัทพรหม (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ กล้าคิด กล้าฝัน และกล้าทำสิ่งใหม่อย่าง สร้างสรรค์ สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงกรต ทายะนา (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร จะทำให้อุบัติการณ์เกิด ความเชื่อมั่นและพร้อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ ชูยก (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การคาดคะเน วางแผน และถ่ายทอด ภาพอนาคตสู่การปฏิบัติจริง เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้จินตนาการของผู้บริหารนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้บริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการมีวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น ความคิด สร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการมีจินตนาการ เพื่อให้ได้แนวทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้ให้แนวคิด และคำปรึกษา จนส่งผลให้งานวิจัยฉบับ นี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา สีรอด. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม*, 9(3), 105-120.
- จินตนา แสนภูวา. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทรงกรด ทายะนา. (2566). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พัชรพล หนองภิวงค์. (2567). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สรายุทธ ชูยก. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สนธยา สมลิกุล. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุภาดา เสาเสนา. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2567). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.
- เสาวนีย์ เกียรติพรศักดิ์ดา. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วีระเทพ พัดพรหม. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- Huang, Z., et al. (2022). Collective creativity and leadership in research organizations. *Frontiers in Psychology, 13*, Article 1060412.
- Mainemelis, C. (2019). *Creative leadership: A multilevel review and integration*. In J. Zhou & C. E. Shalley (Eds.), *The Oxford handbook of creativity, innovation, and entrepreneurship*. Oxford University Press.
- Robinson, K. (2011). *Out of Our Minds*. Massachusetts: Capstone Publishing.
- Sağlam, E., & Uçar, R. (2022). Development of the Creative Leadership Qualities of School Administrators Scale (CLQSAS). *Participatory Educational Research, 9*(2), 118–137.
- Salman, D. A., Ibrahim, M., & Shah, S. Z. A. (2022). *Sequential influence of creative leadership on innovation through knowledge sharing: Evidence from higher education institutions*. *Frontiers in Psychology*.
- Stawiski, S., Deal, J. J., & Gentry, W. A. (2020). *Leadership development: A review of practices and trends*. Center for Creative Leadership (CCL).
- Ubeben, Hughes & Norris (2011). *The Principal: Creative Leadership for Excellence in Schools* (7th ed.). Boston: Pearson.
- Zacko-Smith, J. D. (2010). Creative Leadership: Welcome to the 21st Century More. *Academic Exchange Quarterly, 14*(4), 8–9.